

УДК 338.2:330.3

DOI: 10.31891/2307-5740-2021-298-5(2)-31

ЩУПАКІВСЬКИЙ Р. В.

ORCID ID: 0000-0002-2036-0332

e-mail: Shch.Roman.V@gmail.com

Львівський торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

Узагальнено сутнісно-змістовні характеристики цифровізації та наголошено про відсутність у науковому дискурсі усталеного бачення цього поняття. Доведено присутність як різномірних, так і функціональних підходів до змістової характеристики цифровізації. Відмічено ключові канали (бізнес, суспільство, країна) поширення сутнісних положень цифрової трансформації економіки. Дослідивши інституційно-правові основи регулювання цифровізації в Україні, встановлено, що до її базових складових в нашій країні відносять реальний сектор економіки та суспільство. Обґрунтовано сучасні тренди цифровізації крізь призму трьох векторів її поширення – становлення інформаційного суспільства, цифровізації економічних відносин та діджиталізації публічного середовища. Ідентифіковано наслідки цифровізації в сфері конкурентоспроможності економіки та її державного регулювання. Зроблено висновки, що сучасні виклики цифрової трансформації надають як кращі можливості, так і формують нові загрози для поступу суспільства та підвищення конкурентоспроможності національних економік. Наголошено на необхідності постійного моніторингу сучасних трендів цифровізації задля збереження і реалізація країною власного конкурентного потенціалу.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, конкурентоспроможність, державне регулювання, національна економіка.

ROMAN SHCHUPAKIVSKYI

Lviv University of Trade and Economics

CURRENT CHALLENGES OF DIGITAL TRANSFORMATION AND THEIR IMPACT ON THE COMPETITIVENESS OF NATIONAL ECONOMIES

The importance of digitalization to ensure the competitiveness of the national economy is confirmed by world experience, according to which it can be assumed that the corresponding dependence will increase. Therefore, it is necessary to determine the priority areas of digital transformation, which should be subject to state regulation.

The aim of the article is to substantiate the theoretical and methodological and applied characteristics of digital transformation (formation of information society, digitalization of economic relations and digitalization of the public environment) and its impact on the competitiveness of the national economy taking into account aspects of state regulation. According to the set goal, a number of results have been achieved, which can serve as a conceptual basis for studying the current challenges of digital transformation and their impact on the competitiveness of national economies.

The essential and substantive characteristics of digitalization are generalized and it is emphasized that there is no established vision of this concept in the scientific discourse. The presence of both multilevel and functional approaches to the semantic characteristics of digitalization is proved. The key channels (business, society, country) of dissemination of essential provisions of digital transformation of economy are noted. Examining the institutional and legal framework for the regulation of digitalization in Ukraine, it was found that its basic components in our country include the real sector of the economy and society. Modern trends of digitalization are substantiated through the prism of three vectors of its distribution - the formation of the information society, digitalization of economic relations and digitalization of the public environment. The consequences of digitalization in the field of economic competitiveness and its state regulation are identified. It is concluded that the current challenges of digital transformation provide both better opportunities and create new threats to society's progress and increase the competitiveness of national economies. Emphasis is placed on the need for constant monitoring of current digitalization trends in order to preserve and realize the country's own competitive potential.

Key words: digitalization, digital transformation, competitiveness, state regulation, national economy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Нинішній етап розвитку людства пов'язаний з активним впровадженням та поширенням як в господарській практиці, так і в суспільному житті інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Це стало можливим завдяки бурхливому розвитку і поширенню можливостей Інтернет, а також мобільного зв'язку. На нині все більша кількість товарів і послуг пропонується в системах Інтернет-маркетингу (причому міжнародних), зростають обсяги, частка та популярність електронних розрахунків, а широкі можливості цифрових комунікацій забезпечили зростання в рази людської мобільності. Таким чином, активна цифрова трансформація, характерна для цілого світу, відкриває як нові можливості для зростання, так і містить в собі виклики, ризики та загрози для людства на загал, але й для національних економік зокрема, які не здатні відстежувати та прогнозувати сучасні тренди розвитку ІКТ і цифрових відносин, їх наслідки для економіки й суспільства. Відтак, актуалізується значимість завдання ідентифікації тенденцій тотальної цифровізації та їх впливу на специфіку і акценти в державній політиці забезпечення конкурентоспроможності національного господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сутнісні характеристики цифровізації та цифрової трансформації визначені такими науковцями, як Г. Дергачова [21], О. Карпенко [3], Я. Колешня [21], Ф. Крон [8], В. Куйбіда [3], О. Кульчицький [5], К. Мері [6], А. Мхітарян [13], Н. Нігропант [2], Ю. Нікітін [5], Дж. Сперепенай [6], І. Столтїрмен [8], І. Струтинська [4], Д. Тепскот [1], Д. Тїрер [7] та ін.

Сучасні тенденції цифровізації висвітлено у наукових публікаціях Я. Березівського [14; 27], Т. Васильціва [17; 19], А. Дїдича [15], П. Зуб [20], Т. Зубко [16], Г. Калач [20], М. Куницької-Ляш [14; 19], Р. Лупака [15; 19], О. Ярошко [17] та ін.

Дослідженню питань державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах цифровізації присвячені праці О. Вінник [25], П. Куцика [10; 18; 23], Л. Литва [9], Л. Машковської [24], М. Міхровської [26], Н. Петренко [24], А. Процикевича [10; 18; 23], Н. Савїнової [9], Т. Штець [12], А. Ярошенко [9] та ін.

Вивчення результатів наукових досліджень підтверджує значну увагу до тенденцій цифровізації та її впливу на конкурентоспроможність національних економік. Зроблені припущення науковців формують широку теоретико-методичну базу, що дозволяє об'єктивно підходити до управління цифровими трансформаціями та розроблення механізмів для подолання ризиків і загроз при їх впливі на економіку. Відомо, що цифровізація характеризується високою динамічністю і це визначає необхідність постійного пошуку та удосконалення інструментарію державного регулювання, у результаті чого можливо вирішити завдання забезпечення стабільності та поступу національної економіки, достатнього рівня її конкурентоспроможності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Важливість цифровізації для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки підтверджується світовим досвідом, згідно з яким можна припустити про посилення відповідної залежності. Відтак, необхідно визначитися із пріоритетними сферами цифрової трансформації, які повинні першочергово підлягати державному регулюванню. Тут вбачаємо за потребу вивчити тенденції становлення інформаційного суспільства, цифровізації економічних відносин та дїджиталізації публічного середовища.

Формулювання цілей статті

Метою статті є наукове обґрунтування теоретико-методичних та прикладних характеристик цифрової трансформації (становлення інформаційного суспільства, цифровізація економічних відносин та дїджиталізація публічного середовища) та її впливу на конкурентоспроможність національної економіки враховуючи аспекти державного регулювання.

Виклад основного матеріалу

Попри активізацію процесів цифрової трансформації як у практичній площині, так і зростання чисельності досліджень відносно їх теоретико-методичного підґрунтя вже у ХХІ ст. сам термін «цифровізація» був уперше вжитий у 60-х роках минулого столїття у публікаціях з економіки цифрових інновацій. На початку 70-х років ХХ ст. появилися перші праці, у яких було згадано, а надалі й розвинуто, термін «цифрове суспільство» (Р. Вочел), а вже у 90-х роках ХХ ст. достатньо широкого поширення набула така термінологія, як «дїджиталізація», «цифрова трансформація», «цифрова економіка», «електронні комунікації та розрахунки» (Д. Топскотт та Н. Негропonte) [1; 2].

Позаяк, не зважаючи на вже достатньо тривалий часовий період (біля чверті столїття) наукових досліджень у сфері цифрової трансформації та пов'язаних із нею процесів, до сьогодні у науковому дискурсі так і не сформувалося усталеного сутнісно-змістового бачення цього поняття. До прикладу, В. Куйбіда, О. Карпенко та В. Наместнік зазначають, що цифровізація – це зміни в природі людини, її життєдіяльності та управлінні, спричинені впровадженням дїджиталтехнологій [3, с. 5-10]; І. Струтинська – створення і застосування цифрових технологій для покращення життя людини, розвитку бізнесу, суспільства та країни на загал [4, с. 91-96]; Ю. Нікітін – використання підприємствами ІКТ для започаткування цифрових комунікацій з суб'єктами зовнішнього середовища бізнесу [5, с. 77-87].

У зарубїжній практиці також присутні як різномірневі, так і функціональні підходи до змістової характеристики цифровізації, як от – впровадження інноваційних ІКТ у продукти, бізнес-процеси, тактику й стратегію; перехід відносин «бізнес – споживач» у цифрову площину; заміна усіх бізнес-процесів цифровими технологіями; розвиток інформаційного суспільства та цифрової економіки через створення і втілення в життя відповідних ІКТ, цифрових технологій; оцифрування всіх активів та економічних відносин [6; 7].

Попри різноманїття поглядів на сутнісну характеристику цифрової трансформації економіки чїтко простежується її поширення крізь три ключових канали. По-перше, це бізнес (мікрорівневий аспект); по-друге, – суспільство (аспект інформаційного суспільства); по-третє, – країна, а точніше система державних послуг (аспект е-урядування). В частині першого, чи не найбільш влучним можна вважати визначення, яке надали цифровізації Е. Столтерман та А. Форс Крун: «... це трансформація бізнесу через перехід від класичних бізнес-стратегій до цифрової стратегії з її власними моделями, операціями, продуктами, системою Інтернет-маркетингу і т. д. засобами створення і впровадження цифрових технологій задля пришвидшення процесів збуту продукції (надання послуг), розвитку і капїталізації бізнесу» [8]. Відносно

другого, то в наукових колах здебільшого сходяться до таких ключових аспектів цифрового суспільства, як посилення ролі інформації і знань, збільшення частки населення, що використовує ІКТ, посилення значимості ІКТ в суспільних та господарських процесах, формування глобального інформаційного простору для взаємодії осіб, зокрема через Інтернет [9; 10]. Щодо третього, то цифрову державу безпосередньо пов'язують з перенесенням адміністративних послуг державних органів влади й структур у інформаційний простір.

Зауважимо, що у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. [11], прийнятої Кабінетом Міністрів України у 2018 р., зазначається, що цифрова економіка є діяльністю, за якої ключовими факторами виробництва стають цифрові дані через застосування ІКТ і цифрових технологій. Однак, базовими складовими цифрової економіки уряд України визначив реальний сектор економіки та суспільство. Держава, як закономірний третій гравець у цій системі, відсутня, що видається не правомірним. Відповідно, говорячи про цифровізацію (цифрову трансформацію) економіки, потрібно мати на увазі всі три зазначені аспекти, адже вони тісно пов'язані, не можуть повноцінно розвиватися відокремлено один від одного, потребують становлення спільної цифрової інфраструктури.

У відповідності до зазначеного, найбільш раціональним видається визначення цифровізації, наведене у [12, с. 30], за якого поява та розширення сектора економічних відносин, в основі яких застосування цифрових пристроїв, даних, ІКТ-інновацій, форм комунікації, що здійснює безпосередній вплив на функціонування, розвиток і ефективізацію всіх інших класичних видів економічної діяльності, суспільного життя країни, а також відносин між державою, бізнесом і суспільством; розвиток процесів цифровізації дозволяє забезпечити нову якість економічного відтворення, конкурентоспроможності національного господарства та ефективності соціально-економічного поступу країни. Таким чином, знаходимо підтвердження доцільності аналізування сучасних трендів цифровізації крізь призму трьох векторів її поширення – становлення інформаційного суспільства, цифровізації економічних відносин та діджиталізації публічного середовища.

Відносно першого, то у підсумку узагальнення результатів актуальних досліджень з цієї проблематики, ведемо мову про такі магістральні тенденції, як покращення та розширення можливостей доступу населення до мережі Інтернет, а через це й до цифрових комунікацій, цифрових систем і їх послуг; покращення інфраструктури інформаційно-комунікаційних послуг; активний розвиток організацій (громадських, представників сектора ІКТ, суб'єктів підприємництва і т. ін.), які спеціалізують свою діяльність на розвитку цифрового суспільства, якнайширшого залучення населення в систему цифрових відносин і комунікацій, а також покращення інституційно-правових засад відносин в цій сфері, включно з інформаційною та кібербезпекою, збільшення зайнятості в секторі ІКТ [13, с. 10-17; 14, с. 17-23].

Очевидно, що головним наслідком цих тенденцій є посилення мобільності населення та суспільства на загал. Відповідно, за такої ситуації, органам влади доцільно спеціалізуватися на діяльності, яка, з одного боку, дозволить убезпечити країну від втрати інтелектуально-кадрового ресурсу, а також витоку капіталу в підсумку зростання витрат населення на придбання товарів і послуг за кордоном, а, з іншого, – використати ці можливості в цілях розвитку Інтернет-маркетингових систем вітчизняних підприємств. Така політика покращить конкурентний потенціал вітчизняного бізнесу, щоправда за умови якщо будуть враховані аспекти конкурентоспроможності [15, с. 248-252], а також фінансово-економічної, інформаційної та інших складових економічної безпеки вітчизняних підприємств [16, с. 81-88; 17, с. 132-136; 18, с. 5-12], а також належним чином захищені їх матеріальні й нематеріальні (що більш важливо) права у сфері інтелектуальної власності відносно ІКТ та інших технологій [19, с. 8-15].

Досліджуючи сучасні тренди цифрової трансформації національної та світової економік (зокрема на мікроекономічному рівні), маємо підстави до висновків, що вони головню пов'язані з такими аспектами, як активне впровадження ІКТ у внутрішніх та зовнішніх бізнес-процесах підприємств [23]; широке впровадження і застосування у господарській практиці, виробничих процесах провідних сучасних інструментів цифровізації, як-от – бездротові комунікації, віддалений доступ, 3D-друк, Інтернет-речі, Big Data, хмарні обчислення і т. д. [21]; створення автоматизованих виробництв, використання ERP-систем; нарощення обсягів е-комерції, Інтернет-маркетингу, е-комунікацій з контрагентами; поява та збільшення чисельності локальних інтегрованих систем на базі ІКТ-взаємодії [22] і т. д.

Очевидно, що ці процеси вже зараз забезпечили пришвидшення виробничих, торгово-технологічних та інших операцій суб'єктів господарювання, ба більше, – активізували технологічний прорив у низці галузей промисловості та інших видів економічної діяльності. Це позитивно. Однак, має місце й інший, здебільшого негативний бік. Йдеться про відставання інших секторів та галузей, у т. ч. реального сектора економіки. Відповідно, державна політика, орієнтована на збереження конкурентних позицій власної економічної системи, має передбачати стимулювання паритетного створення і впровадження ІКТ та цифрових комунікацій в інших сферах [23]. Завдяки цьому буде збережено необхідну структуру національної економіки. А це важлива передумова її конкурентоспроможності в умовах глобалізації та тотальної цифровізації.

Відносно сучасних трендів у сфері е-урядування, то передусім таким є активне збільшення спектру адміністративних послуг держави, які нині можна отримати в смартфоні або онлайн на інших пристроях

(особливо це стосується сучасної України після впровадження програми «Дія» («Держава і Я») [24, с. 112-119].

Однак, еволюціонує й інституційно-організаційна система управління цифровою трансформацією (наприклад, в Україні створено та ефективно функціонує Міністерство цифрової трансформації України), а також відбувається розбудова цифрової інфраструктури поширення адміністративних послуг [25, с. 61-70].

Як свідчать результати досліджень, ще однією вагомою тенденцією публічного середовища цифровізації стало покращення можливостей інституту електронних петицій, а також поява електронних приймалень та розвиток системи електронної взаємодії органів державної влади [26, с. 61-70; 27, с. 31-35].

Таким чином, є всі підстави стверджувати про поступове покращення системи електронних комунікацій держави з населенням та суб'єктами бізнесу, причому в різних сферах. Відтак, важливо надалі накопичувати, але також і ефективно використовувати цей потенціал, особливо задля застосування найбільш дієвих інструментів підтримки становлення й розвитку малого бізнесу, посилення конкурентних позицій середнього, а також контролю за діяльністю та активами представників великого бізнесу.

Узагальнення відносно сучасних викликів цифрової трансформації та їх впливу на конкурентоспроможність національних економік наведено на рис. 1.

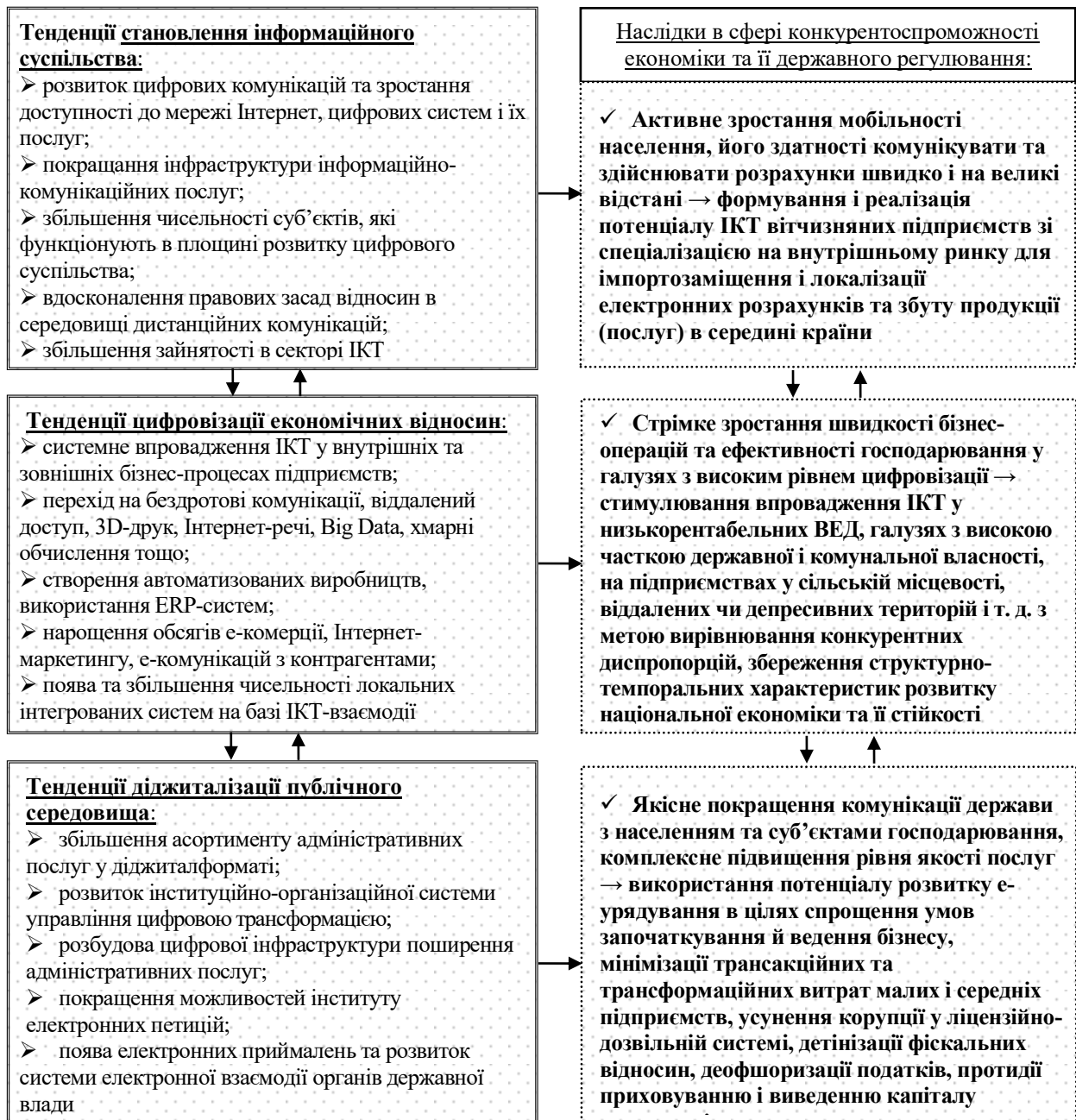

Рис. 1. Сучасні тренди та виклики цифровізації та їх вплив на державну політику забезпечення конкурентоспроможності національної економіки

Отже, сучасна цифровізація надає як кращі можливості, так і формує нові виклики і загрози для розвитку прогресивного суспільства і національних економік. Країни, які прагнуть забезпечити свою економічну безпеку (ключовими характеристиками чого є міцність і стійкість, наявність ресурсного забезпечення, здатність до розвитку і прогресу, гарантування гідного місця в системі міжнародного поділу праці), мають дбати про забезпечення високої конкурентоспроможності та постійного покращення конкурентних позицій національного господарства.

Важливо вказати на те, що цифровізація може стати тим інструментом, який допоможе слабким на нині економікам, до яких відноситься й вітчизняна, якнайшвидше подолати прірву диспропорцій відносно провідних економік світу і наздогнати їх у короткостроковій перспективі за рахунок створення і впровадження сучасних передових і прогресивних ІКТ, адже зараз фактично створюються нові ринки і їх кон'юнктура формується з «чистого листа».

Однак, збереження і реалізація конкурентного потенціалу в умовах системної цифрової трансформації економіки потребує врахування (зادля підсилення дії окремих чинників, або ж навпаки – стримування і нівелювання їх) впливу сучасних її трендів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Сучасна цифровізація розвивається одночасно за трьома її ключовими векторами: інформаційне суспільство; цифрові економічні відносини; е-урядування. Провідними її трендами на нині є розвиток цифрових комунікацій та зростання доступності до мережі Інтернет, цифрових систем і їх послуг; покращання інфраструктури інформаційно-комунікаційних послуг; системне впровадження ІКТ у внутрішніх та зовнішніх бізнес-процесах суб'єктів бізнесу; перехід на бездротові комунікації, віддалений доступ, 3D-друк, Інтернет-речі, Big Data, хмарні обчислення тощо; створення автоматизованих виробництв, використання ERP-систем; нарощення обсягів е-комерції, Інтернет-маркетингу, е-комунікацій з контрагентами; збільшення асортименту адміністративних послуг у діджиталформаті; розбудова цифрової інфраструктури поширення адміністративних послуг та ін. Ці тенденції слід відстежувати, прогнозувати їх наслідки та реалізувати випереджальні заходи державної політики, орієнтованої на зміцнення конкурентоспроможності національної економіки в різних її сферах і сегментах.

Подальші наукові пошуки в цій сфері мають стосуватися розробки методичних підходів до емпіричного аналізування взаємозв'язків та впливів цифрової трансформації та конкурентоспроможності національного господарства.

Література

1. Tapscott D. The Digital Economy (1994). URL: <http://dontapscott.com/books/the-digital-economy>.
2. Negroponte N. Being Digital, Hodder and Stoughton. URL: <http://governance40.com/wp-content/uploads/2018/12/Nicholas-Negroponte-Being-Digital-Vintage-1996.pdf>.
3. Куйбіда В. С., Карпенко О. В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. Вісник НАДУ при Президентові України. Серія «Державне управління». 2018. Вип. 1. С. 5-10.
4. Стругинська І. В. Дефініції поняття «цифрова трансформація». Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 48-2. С. 91-96.
5. Нікітін Ю. О., Кульчицький О. І. Цифрова парадигма як основа визначень: цифровий бізнес, цифрове підприємство, цифрова трансформація. Маркетинг і цифрові технології. 2019. Т. 3. № 4. С. 77-87.
6. Mary K., Sparapani J. Digital transformation. URL: https://searchcio.techtarget.com/definition/digital-transformation?_ga=2.173960227.1880214391.
7. Terrar D. What is Digital Transformation? URL: <http://www.theagileelephant.com/what-is-digital-transformation>.
8. Stolterman E., Croon F. Information Technology and the Good Life. Information systems research: relevant theory and informed practice. Boston: Springer, 2004. pp. 687-692.
9. Савінова Н. А., Ярошенко А. О., Литва Л. А. Правове забезпечення соціальної політики України в умовах розвитку інформаційного суспільства : монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. 269 с.
10. Куцик П. О., Процикевич А. І. Концептуальні характеристики функціонування та особливості державного регулювання розвитку ринку ІТ-послуг. Економічний дискурс. 2017. Вип. 3. С. 47-54.
11. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження КМУ від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
12. Штець Т. Ф. Державне регулювання розвитку сектора цифрової економіки України : дис. на здоб. ст. докт. філософії за спец. 051 – економіка. Львів : ЛТЕУ. 2021. 240 с.
13. Мхітарян А. М. Теоретико-правові основи розвитку інформаційного суспільства у Японії. Правова держава. 2020. № 39. С. 10-17.

14. Куницька-Іляш М. В., Березівський Я. П. Концептуально-методичні підходи до ідентифікації типологічних та логічно-структурних характеристик пріоритетних галузей національної економіки. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 17-23.
15. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. *Науковий вісник ЛТЕУ України*. 2017. Вип. 20.6. С. 248-252.
16. Зубко Т. Л. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства галузі зв'язку. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2016. Вип. 3. С. 81-88.
17. Васильців Т. Г., Ярошко О. Р. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки. *Вісник ЛТЕУ*. 2018. Вип. 21.2. С. 132-136.
18. Куцик П. О., Процикевич А. І. Пріоритети державної політики фінансово-інвестиційної підтримки розвитку ринку ІТ-послуг України. *Вісник ЛТЕУ*. 2019. Вип. 57. С. 5-12.
19. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kuniytska-Iliash M. V. Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 2 (14). С. 8-15.
20. Зуб П., Калач Г. Цифровізація бізнес-процесів промислових підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-52>.
21. Дергачова Г., Колешня Я. Цифрова трансформація бізнесу: сутність, ознаки, вимоги та технології. *Економічний вісник НТУУ КПІ*. 2020. № 2 (6). С. 280-290.
22. Індустрія 4.0. ІТ-Enterprise. URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/industry-4>.
23. Куцик П. О., Процикевич А. І. Напрями та інструменти державного регулювання розвитку інвестиційного процесу на ринку ІТ-послуг України. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 3(40). С. 5-10.
24. Петренко Н. О., Машковська Л. В. Цифровізація державних адміністративних послуг в Україні: нормативно-правові аспекти. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 112-119.
25. Вінник О. Цифровізація в ракурсі державної економіко-правової політики. *Господарське право і процес*. 2020. № 8. С. 61-70.
26. Міхровська М. С. Цифрове урядування як новий рівень взаємодії держави та суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 272-275.
27. Березівський Я. П. Ідентифікація умов та чинників формування технологічної конкурентоспроможності національної економіки. *Вісник ЛТЕУ*. 2021. Вип. 63. С. 31-35.

References

1. Tapscott, D. (1994) *The Digital Economy* (1994). URL: <http://dontapscott.com/books/the-digital-economy>.
2. Negroponte, N. (1996) *Being Digital*, Hodder and Stoughton. URL: <http://governance40.com/wp-content/uploads/2018/12/Nicholas-Negroponte-Being-Digital-Vintage-1996.pdf>.
3. Kuybida, V. S., Karpenko, O. V. (2018). Digital governance in Ukraine: basic definitions of conceptual and categorical apparatus. *NAPA Bulletin under the President of Ukraine. Public Administration Series*. no. 1. pp. 5-10.
4. Strutinskaya, I. V. (2019). Definitions of «digital transformation». *Black Sea Economic Studies*. no. 48-2. pp. 91-96.
5. Nikitin, Y. O., Kulchytsky, O. I. (2019). Digital paradigm as a basis for definitions: digital business, digital enterprise, digital transformation. *Marketing and digital technologies*. P. 3. no. 4. pp. 77-87.
6. Mary, K., Sparapani, J. (2021). Digital transformation. URL: https://searchcio.techtarget.com/definition/digital-transformation?_ga=2.173960227.1880214391.
7. Terrar, D. (2015). What is Digital Transformation? URL: <http://www.theagileelephant.com/what-is-digital-transformation>.
8. Stolterman E., Croon F. (2004). *Information Technology and the Good Life*. Information systems research: relevant theory and informed practice. Boston : Springer. pp. 687-692.
9. Savinova, N. A., Yaroshenko, A. A., Lithuania, L. A. (2012). *Legal support of social policy of Ukraine in terms of information society*. Kyiv: Published by NPU M. P. Dragomanova. 269 p.
10. Kutsyk, P. A., Protsykevych, A. I. (2017). Conceptual characteristics of functioning and features of state regulation of the market of IT services. *Economic discourse*. no. 3. pp. 47-54.
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018). On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation: the order of the Cabinet of Ministers of January 17, 2018 № 67-r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
12. Shtets, T. F. (2021). State regulation of the digital economy of Ukraine. Lviv: LTEU. 240 p.
13. Mkhitarian, A. M. (2020). Theoretical and legal foundations of information society in Japan. *Constitutional state*. no. 39. pp. 10-17.
14. Kuniytska-Ilyash, M. V., Berezovsky, J. P. (2021). Conceptual and methodological approaches to the identification of typological and logical-structural characteristics of priority sectors of the national economy. *Business Inform*. no. 4. pp. 17-23.
15. Lupak, R. L., Didych, A. M. (2017). Economic basis for ensuring the competitiveness of the enterprise in market relations. *Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine*. no. 20.6. pp. 248-252.
16. Zubko, T. L. (2016). Assessment of the level of economic security of the enterprise in the field of communications. *Economy. Management. Business*. no. 3. pp. 81-88.
17. Vasylytsiv, T. G., Yaroshko, O. R. (2018). Financial security of the enterprise: a place in the system of economic security and priorities for strengthening the post-crisis stage of economic development. *Bulletin of LTEU*. no. 21.2. pp. 132-136.
18. Kutsyk, P. O., Protsykevych, A. I. (2019). Priorities of state policy of financial and investment support for the development of the market of IT services in Ukraine. *Bulletin of LTEU*. no. 57. pp. 5-12.
19. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., Kuniytska-Iliash, M. V. (2018). Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise. *Scientific Bulletin of Polissya*. no. 2 (14). pp. 8-15.

-
20. Zub, P., Kalach, G. (2021). Digitization of business processes of industrial enterprises. *Economy and society*. no. 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-52>.
 21. Dergachova, G., Koleshnya, J. (2020). Digital transformation of business: essence, features, requirements and technologies. *Economic Bulletin of NTUU KPI*. no. 2 (6). pp. 280-290.
 22. Industry 4.0. IT Enterprise. (2021). URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-inovation/industry-4>.
 23. Kutsyk, P. O., Protsykevych, A. I. (2018). Directions and tools of state regulation of investment process development in the market of IT services of Ukraine. *Sustainable economic development*. no. 3 (40). pp. 5-10.
 24. Petrenko, N. O., Mashkovskaya, L. V. (2020). Digitization of public administrative services in Ukraine: regulatory and legal aspects. *Law and society*. no. 2. pp. 112-119.
 25. Vinnyk, O. (2020). Digitization in the perspective of state economic and legal policy. *Business law and process*. no. 8. pp. 61-70.
 26. Mikhrovskaya, M. S. (2020). Digital governance as a new level of interaction between state and society. *Legal scientific electronic journal*. no. 7. pp. 272-275.
 27. Berezovsky, J. P. (2021). Identification of conditions and factors shaping the technological competitiveness of the national economy. *Bulletin of LTEU*. no. 63. pp. 31-35.

Надійшла / Paper received : 23.08.2021

Надрукована/Printed : 04.10.2021